## ГЛАВА 7 – ЗЕМЕДЕЛИЕ

## ИСТОРИЯ И ПРИНЦИПИ

Разпоредбите на чл. 32-38 от Договора за създаване на Европейската общност регламентират Общата селскостопанска политика (ОСП). В периода от края на Втората световна война до създаването на ЕИО селскостопанската политика на шестте държави-учредителки е насочена към насърчаване на ръста на производителността в този сектор и гарантиране на доходите на селскостопанските производители чрез различни екстензивни методи и средства. Исторически ОСП е първата обща политика на ЕО и като такава има ключова роля в постепенното изграждане на икономическата и политическата интеграция в ЕС. Около половината от бюджета на ЕС е предназначен за ОСП.
Основните принципи, по които се създава и функционира в класическия си вид ОСП (до реформата през 1992 г.), са както следва:

- единство на аграрния пазар;
- общностни преференции;
- финансова солидарност.

Принципът за единство на пазара означава, че селскостопанските продукти като всички останали стоки могат да се движат свободно, без всякакви ограничения на територията на вътрешния пазар на ЕС. Прилагането на този принцип води до премахване на пречките в търговията със земеделски продукти между страните-членки. Единството на пазара предпоставя единни цени на селскостопанските стоки, които се определят от Съвета по предложение на Комисията за всяка пазарна година в паричната единица на Общността – еврото. Те се определят така, че да бъдат малко по-високи от средния размер в Общността и значително по-високи от световните. Това са цени, гарантирани чрез интервенционни механизми вътре в Общността и защитени от евтин внос или недостатъчно търсене на външния пазар.
Принципът за общностни преференции се изразява в еднаквите преференции за произведените в която и да е точка на ЕС земеделски продукти. Той означава, че продукцията на Общността винаги е защитена от конкурентен внос от трети страни, както и от отклонения в световните цени, и е предпочитана пред чуждата продукция. Чрез експортно-импортни мерки се дава предимство на стоките, произведени в общността. Например: променливи импортни мита, експортни субсидии.
Принципът за финансова солидарност означава, че всички селскостопански разходи се поемат от бюджета на ЕС. Всички държави-членки солидарно участват във финансирането на ОСП, а набраните средства се изразходват независимо от това, коя страна в какъв размер ги е предоставила. Това се осъществява чрез специален фонд – Фонд за ориентиране и гарантиране в селското стопанство (FEOGA).
В момента се провежда дискусия в ЕС и се очакват съществени промени в ОСП и в политиката на ЕС за развитие на селските райони. Продължават преговорите между страните-членки на ЕС по средносрочния преглед на Общата селскостопанско политика. Основните параметри, върху които се водят преговорите, са предложенията на Европейската комисия от юли 2002 г. Съгласно тези предложения се очакват следните ключови елементи на реформата:

- Въвеждане на единно плащане за фермерите, което не е обвързано с наличието и вида на


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

производството;

• Обвързване на плащанията за фермерите със стандартите за безопасност на храните, опазване на околната среда, хуманно отношение към животните, опазване здравето на хората, безопасността на труда, както и поддържане на земеделската земя в добро състояние;

• Увеличаване на средствата за развитие на селските райони, въвеждане на нови мерки за повишаване качеството на продуктите, хуманно отношение към животните и подпомагане на фермерите за достигане на производствените стандарти на ЕС;

• Намаляване на преките плащания (производствените субсидии) за големите ферми с оглед заделяне на повече средства за развитие на селските райони и генериране на средства за финансиране на бъдещи реформи;

• Намаляване на интервенционната цена за зърнените култури с 5% и увеличаване на преките плащания за производителите на зърно;

• По-обхватна и по-ускорена реформа в сектора на млякото и млечните продукти с диференцирани намаления на интервенционните цени на маслото и обезмасленото мляко на прах, както и запазване на млечните квоти до 2014/2015 година;

• Реформиране на секторите на ориза, твърдата пшеница, сухите фуражи и др.

Тези реформи ще помогнат за възвръщането на ролята на фермерите, ще ограничат ненужното попълване на документи и земеделските производители ще бъдат справедливо възнаградени за това, което правят за обществото. Ще бъдат премахнати структурните неравновесия в определени сектори, ще бъде даден тласък на развитието на селските райони и ще бъде осигурена дългосрочна стабилност на селското стопанство. Основен акцент отново остава стимулирането на пазарната ориентация на производствата и постигане на ефективност както във вътрешен, така и в международен план.

## ПОДГОТОВКА ЗА ЧЛЕНСТВО

Глава 7 "Земеделие" е най-голямата по обем глава за преговори, тъй като законодателството в тази област обхваща около 50% от цялото законодателство на ЕС. Глава "Земеделие" се състои от две части, които са обособени и спадат към различни части от законодателството на ЕС, но са обединени от връзката си със селското стопанство. Едната част е законодателството на ЕС, което регулира Общата селскостопанска политика (ОСП). Тази част от законодателството урежда механизмите за регулиране организациите на пазара на отделните земеделски продукти, схемите за подпомагане доходите на земеделските производители, развитието на селските райони и тяхното финансиране. Нейното прилагане е еднакво за всички държави-членки, затова за уредбата на ОСП се използват регламенти. Директивите, уреждащи ветеринарни и фитосанитарни въпроси, се въвеждат в националното законодателство на страните–членки. По този начин те се адаптират към съответната национална правна система и при тяхното прилагане се отчитат особеностите и традициите на страната. Всяка държава-членка сама решава как да структурира административния си капацитет, при условие той да отговаря на изискванията на европейското законодателство. Пример: Франция има една Централна интервенционна агенция (ACOFA), която преразпределя средствата от ФЕОГА към разплащателните агенции – отделни за всеки продукт. В позицията за преговори България е поела ангажимента да приведе националното си законодателство в областта на земеделието в съответствие с правото на ЕС до 2005 г.

В периода 1997-2002 г. бяха приети редица закони и подзаконови нормативни актове, които са


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

хармонизирани със законодателството на ЕС:

• Със Закон за ветеринарномедицинската дейност и наредбите по неговото прилагане беше въведена основната част от ветеринарното законодателство на ЕС. Актовете, свързани със селекцията и репродукцията в животновъдството, бяха хармонизирани чрез Закона за животновъдството и наредбите по неговото прилагане.

• Директивите на ЕС във фитосанитарната област бяха транспонирани в българското законодателство със Закона за защита на растенията и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

• Законодателството на ЕС, свързано със семената и посадъчния материал, е отразено в Закона за посевния и посадъчния материал, а законодателството, което се отнася до храненето на животните, е въведено изцяло със Закон за фуражите и наредбите по неговото прилагане.

• Законът за подпомагане на земеделските производители представлява законова рамка, която позволява прилагането в предприсъединителния период на мерки и елементи на ОСП, свързани с подпомагането на земеделските производители. Той е законовата база за прилагане на програма САПАРД, въз основа на него са издадени и ще бъдат издавани наредбите, уреждащи прилагането на отделните мерки по програмата. В закона са заложени и други елементи на ОСП – интервенция на пазара, изплащане на експортни субсидии, стандарти за качество, изплащане на помощи за производители. По някои от тези мерки ще бъдат издадени наредби за тяхното прилагане.

• Със Закона за виното и спиртните напитки и наредбите за неговото прилагане българското законодателство е хармонизирано с европейското в сектора "Вино и спиртни напитки".

• В Закона за тютюна и тютюневите изделия са отразени елементи от ООП на този продукт.

• В българското законодателство са въведени и други елементи на ОСП – уредени са биологичното производство на растителни и животински продукти и храни, контролът за съответствие на пресни плодове и зеленчуци, предлагането на пазара на яйца, системата за наблюдение на цените на месото и класификация на кланичните трупове и др. В периода до присъединяване на страната към ЕС в областта на законодателството трябва да бъдат изпълнени две главни задачи:

1. Пълно хармонизиране на ветеринарното и фитосанитарното законодателство на страната с актовете на Общността. Това са изискванията свързани със: спазване на ветеринарно-санитарните и хигиенните изисквания към добива, производството и търговията с месо, мляко, млечни и месни продукти; общите мерки за опазване здравето на животните; контрола и борбата с болестите по животните; граничния ветеринарно-медицински контрол; идентификацията на животните; изискванията за внос в ЕС на живи животни и животински продукти; гарантиране на хуманното отношение към животните и др.

2. Приемане на законодателство, което създава условия за изграждане на необходимия административен капацитет, и пилотно прилагане на елементите на ОСП. В тази насока най-важно значение ще има законодателството, свързано с изграждането на Разплащателна и интервенционна агенция на страната и на други административни структури, които ще позволят достъп до финансиране от фондовете на Съюза веднага след присъединяване. Основен приоритет, който се отстоява в българската позиция за преговори, е успешно усвояване на средства от структурните фондове на ЕС, в това число и от Европейския фонд за ориентиране и гарантиране в земеделието (ФЕОГА), от деня на присъединяването към ЕС. За целта страната ни се подготвя предварително чрез изграждането на административния капацитет за прилагане на специалната предприсъединителна програма САПАРД, тъй като тя възпроизвежда в голяма степен принципите за


*Copyrights © 2003-2007 Europe.bg*

плащане, мониторинг и финансов контрол при разработването и прилагането на мерките за структурно въздействие за страните-членки. След безспорния успех на България като първата страна, чиято агенция по САПАРД беше акредитирана и която получи достъп до фондовете на ЕС, предстои постепенно и поетапно реорганизиране на системата в Разплащателна и интервенционна агенция, която ще бъде институцията, определяща помощта, проверяваща молбите за помощи и извършваща плащанията, за които земеделските производители кандидатстват. С оглед провеждането на адекватен контрол и подобряване администрирането на извършваните плащания по ФЕОГА, ЕС изисква и България е поела ангажимента в преговорната си позиция по Глава 7 "Земеделие" да въведе т. нар. Интегрирана система за администриране и контрол (ИСАК) с основните й елементи – идентификация на площи, идентификация на животни, компютризирана база-данни, кръстосани проверки и интегриран контрол. Предвижда се към края на 2004 г. да бъде изградена Разплащателна и интервенционна агенция в съответствие с изискванията на ЕС и да бъдат въведени необходимите елементи на ИСАК.
По отношение на политиката по качеството, към МЗГ до края на 2004 г. ще бъде създаден специален отдел, който ще отговаря за регистрацията на земеделски продукти и храни в европейския "Регистър на сертификатите за специфичен характер" и ще издава сертификати за специфичен характер за селскостопански продукти и храни. Последващият контрол ще се осъществява от специализиран контролен орган на подчинение на Министерството на земеделието и горите, в структурата на който ще се включат лабораториите за анализи на земеделските продукти и храни (на базата на опита на страните-членки на ЕС). В МЗГ е създадена Дирекция "Растениевъдство и контрол на качеството на пресни плодове и зеленчуци", която осъществява контрол на съответствие на пресните плодове и зеленчуци, включително при внос и износ. Предстои подобряване на квалификацията на инспекторите, извършващи контрола.
В сектор "Мляко и млечни продукти" се предвижда изграждането на Млечен борд. Неговите функции ще бъдат да разпределя и контролира квотите за производство на мляко и млечни продукти и да извършва мониторинг на пазара на мляко в страната.
В сектор "Вино" е необходимо да се изгради лозарски кадастър и Национален резерв от права на засаждане на винени сортове лози като основни механизми за осъществяване на политиката в сектора по отношение на управлението на лозарския потенциал на страната.
За изпълнение на посочените приоритети българската страна и съответните държавни институции ще предприемат следните мерки, които са поети като ангажименти в позицията за преговори:

• реконструкция на 8 гранични ветеринарни инспекционни пункта, които ще служат като бъдеща външна граница на ЕС; • преструктуриране на предприятията за преработка на суровини и производство на хранителни продукти от животински произход; оборудване на контролни лаборатории; • контрол и борба с болестите по животните; въвеждане на правилата и мерките по безопасност на храните и стриктен контрол "от обора до масата на потребителя"; идентификация на животните и регистрация на животновъдните обекти и въвеждане на данните в информационна система; въвеждане изискванията за хуманно отношение към животните.Предприети бяха мерки за укрепване на административния капацитет на Националната служба за растителна защита. Значително беше подобрен граничният фитосанитарен контрол чрез изграждане и оборудване на гранични контролни пунктове. Създаде се Съвет по продуктите за растителна защита, който има за задача да дава експертна оценка за безопасността и ефикасността на разрешаваните за предлагане и употреба в страната продукти за растителна защита. С помощта на проекти по програма ФАР бяха оборудвани, в съответствие с изискванията на ЕС, лабораториите към службата за контрол на


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

пестицидни остатъци и други вредни примеси в храните от растителен произход. Процесът на изграждане на административния капацитет на Националната служба за растителна защита трябва да продължи чрез подобряване на нейния кадрови и технически потенциал.
Създадена беше Изпълнителна агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол, която обедини административните структури занимаващи се със сортоизпитване, апробация и семеконтрол. Това ще позволи по-добро и координирано прилагане на законодателството на ЕС. Служителите на агенцията бяха обучавани по проект на ФАР.
В Националната служба по зърното беше създадена Дирекция "Контрол на фуражите", която прилага законодателството на ЕС в областта на контрола на храните за животни. В процес на създаване е и регистър на производителите и търговците на фуражи.
Членството в ЕС води до по-добра предсказуемост и последователност на политиката по селско стопанство, както и на цените. Общата селскостопанска политика е гъвкава и е в синхрон с действителността, в която трябва да функционира. Промените не са изненадващи или произволни, както понякога се случва с националните политики.
Въпреки че крайното решение все още не е взето по отношение на преките плащания, по всяка вероятност при едно бъдещо членство те ще се запазят. Това означава стабилност на доходите за фермерите, както и финансова подкрепа за тях. Според предложението на ЕК за новите страни-кандидатки плащанията ще са в размер на 25% от тези в настоящия ЕС. Все пак обаче те ще се увеличават, докато достигнат пълен размер в следващите 10 години.
Членството ще даде достъп до пазарите на сегашните страни-членки – един ценен пазар. Членството означава и достъп до фондовете за развитие на селските райони и модернизация на фермите. Фондове ще помогнат и за разнообразяване на мерките, като например инвестиране във фермите и хранителната промишленост, ранно пенсиониране, залесяване на земеделска земя, подкрепа за реконструкция на фермите и др.
За България това ще бъде възможност за получаване на инвестиции, включително и в земеделието и преработващата промишленост, което е основа за икономически растеж.
Усвояването на законодателството на вътрешния пазар на ЕС в сектор "Земеделие" със задължителните по-високи санитарно-хигиенни условия ще допринесе за повишаване на качеството и конкурентноспособността на земеделската продукция от България. Присъединяването на България към ЕС ще позволи на производителите и търговците на земеделска продукция, вместо да боравят с много и различни правила, да се съобразяват само с изискванията на пазара на ЕС, за да продават свободно своята продукция на единния пазар на ЕС.


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

**ПРЕГОВОРИТЕ ЗА ЧЛЕНСТВО**

Глава земеделие е в процес на преговори с България и Румъния.

Преговорите бяха приключени с Кипър, Република Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия и Словения през декември 2002 г. Ключовите споразумения, постигнати при преговорите с тези държави, са както следват:

Финансови и пазарни аспекти на земеделието

• Новите държави-членки постепенно ще влязат в схемата на земеделските директни плащания на Европейския съюз между 2004 и 2013 г. Директните плащания ще започнат от 25% през 2004 г, 30% през 2005 г и 35% през 2006 г от настоящата система и ще се увеличат с 10 процентни стъпки до достигане на 100% от приложимото тогава ниво на Европейския съюз през 2013 г.

• В строго определени граници новите държави-членки ще имат избора да "надплатят" тези директни плащания на Европейския съюз с национални субсидии.

През 2004-2006 г. нова държава-членка ще има възможността да надплати директните плащания на Европейския съюз до

- 55% от нивото на Европейския съюз в година 2004, 60% през 2005 г. и 65% през 2006 г. От 2007 г. новата държава-членка може да надплати директните плащания на Европейския съюз с 30 процентни пункта над приложимото въвеждащо ниво през съответната година;

- или до общото ниво на пряка помощ, на която фермерите имат право на база отделен продукт в нова държава-членка преди присъединяването по сходна национална схема, увеличена с 10 процентни пункта;

В никакъв случай плащанията не могат да бъдат по-големи от 100% от ниво 15 на Европейския съюз за директни плащания.

• Вместо да прилагат стандартната схема на директни плащания, приложима в настоящия Европейския съюз, новите държави-членки имат избора, за ограничен период, да предоставят на своите фермери директни плащания в рамките на Общата селскостопанска политика (ОСП) под формата на разделени областни плащания (опростена схема за плащания). Ще бъде изчислен годишен финансов пакет за новите държави-членки съгласно договорени критерии, след което той ще бъде разделен според използваната селскостопанска площ.

• Новата държава-членка ще разполага със специална допълнителна финансова помощ за развитие на селските райони за ограничен период. Това включва по-голяма пропорция на съ-финансиране от Европейския съюз на проекти за развитие на селските райони.

• Някои мерки за развитие на селските райони бяха адаптирани или създадени, за да отразят по-добре изискванията на новите държави-членки в първите години на присъединяването. Това означава, че за ограничен период новите държави-членки ще могат да използват фондове за селскостопанско развитие за схеми, специално изработени да подпомогнат преструктурирането на селскостопанския сектор. Например, налице е помощ за ферми на полу-издръжка в процес на преструктуриране, както и специфични мерки в помощ на фермерите за достигане на стандартите на Европейския съюз.

• Референтни количества (напр. квоти, базови области) бяха определени за приложимите продукти въз основа на скорошна продукция и предвид конкретните обстоятелства в страната (напр. суша).

• В някои специфични случаи бяха приети преходни периоди за одобряване и прилагане на някои части от законодателството на Европейския съюз. Тези преходни периоди са изключителни и


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

ограничени по време и обхват..
Ветеринарни и фитосанитарни аспекти на земеделието

- На някои хранителни предприятия беше даден преходен период, за да се актуализират за пълно изпълнение на изискванията на Европейския съюз. Тук се включват 53 предприятия в Република Чехия, 44 в Унгария, 117 в Латвия, 20 в Литва, 485 в Полша и 2 в Словакия. Тези преходни периоди са ограничени по време и обхват и не предполагат освобождаване от законодателството за хигиена на храните. По време на преходния период продуктите с произход от тези предприятия трябва да бъдат специално означени и не могат да бъдат продавани под никаква форма в други държави от Европейския съюз.
- Всички предприятия, които не подлежат на преходен период, трябва да спазват достиженията на правото на ЕС (acquis) при присъединяването и техните продукти могат да бъдат свободно продавани в рамките на Европейския съюз.
- На някои предприятия беше предоставен преходен период за модернизиране с цел пълно изпълнение на структурните изисквания за кокоши клетки (само наклона и височината на клетките). Такива преходни периоди са ограничени по време и обхват и са приложими за Република Чехия, Унгария, Малта, Полша и Словения.
- Има преходни периоди и в областта на фитосанитарното законодателство за Литва и Полша (съответно за болестите загниване на годишните пръстени на картофите и брадавици по картофите), както и преходни периоди за някои части от законодателството за качеството на семената за Малта, Кипър, Латвия и Словения. И тук преходните периоди са ограничени по време и обхват.

Съдържание на глава Земеделие
Преговорната глава земеделие обхваща следните основни области:
Хоризонтални въпроси
Фондове за гарантиране и ориентиране на селско стопанство Търговски механизми Политика за качество Органично земеделие Счетоводство на земеделието Мрежи за данни Държавни помощи
Обща организация на пазара
Обработваеми култури Зърнени, маслодайни и протеинови култури Не-хранителни, обработени зърнени храни, картофено нишесте, зърнени заместители, ориз Захар Растителни влакна
Специализирани култури
Плодове и зеленчуци Вино и алкохолни напитки Банани Зехтин Тютюн
Животински продукти
Мляко и млечни продукти Говеждо месо Овче месо Свинско месо Селскостопанско развитие
Ветеринарно законодателство
Системи за контрол на вътрешния пазар Идентификация и регистрация на животни Контрол на външните граници Мерки за контрол върху болестите по животните Здравеопазване на животните – търговия с живи животни и животински продукти Обществено здравеопазване Благосъстояние на животните Зоотехническо законодателство
Фитосанитарно законодателство
Вредни организми Качество на семената и размножителните материали Права на растително многообразие Продукти за растителна защита/пестициди Животинско хранене

**България**

- Главата отворена: март 2002 г
- Състояние: затворена на 7.06.2004 г.


*Copyrights © 2003-2007 Europe.bg*

- Преходни периоди: вж. по-горе

**Румъния**

- Главата отворена: ноември 2002 г
- Състояние: отворена
- Преходни периоди: вж. по-горе


Copyrights © 2003-2007 Europe.bg

**Кипър**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние s: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Република Чехия**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Естония**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Унгария**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Латвия**
- Главата отворена: юни 2001 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Литва**
- Главата отворена: юни 2001 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Малта**
- Главата отворена: декември 2001 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Полша**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Словакия**
- Главата отворена: юни 2001 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе

**Словения**
- Главата отворена: юни 2000 г.
- Състояние: затворена декември 2002 г.
- Преходни периоди: вж. по-горе


*Copyrights © 2003-2007 Europe.bg*

# Index

Chapter 1 : Обща информация ..... p. 1
Chapter 2 : България и Румъния ..... p. 6
Chapter 3 : Новите страни-членки ..... p. 9
Съдържание ..... p. 10


*Copyrights © 2003-2007 Europe.bg*